

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT!

JAARVERSLAG 2021

VOORWOORD

BIODIVERSITEIT IN NEDERLAND HERSTELT ZICH NIET VANZELF...

Het vraagt om een systeemverandering die we samen aan moeten pakken. Met boeren, terreinbeheerders, bedrijven, particulieren, onderzoekers en overheden. Met het Deltaplan Biodiversiteitsherstel zetten we ons in voor een Nederland waar mensen en natuur zich kunnen ontplooiën. Zodat Nederland een voorbeeld kan worden van een dichtbevolkte delta waar biodiversiteit en economische ontwikkeling samengaan.

Met een coalitieakkoord waarin onomfloerst staat dat we gebiedsgericht de grote duurzaamheidsopgaven voor klimaat, stikstof, natuur en biodiversiteit moeten aanpakken, én de bereidheid van het nieuwe kabinet om hier stevig in te investeren, is er duidelijk momentum om de komende jaren nog veel grotere slagen te maken. We kijken terug op een jaar waarin COVID-19 ons stevig

in haar greep had. Dit heeft ons niet belemmerd om gestaag verder te werken aan biodiversiteitsherstel. Ook dit jaar hebben we weer een groei in onze beweging gezien, naar wel 111 partners in 2021. Ook het aantal supporters is sterk gestegen van 72 tot 97. De groei van het aantal partners en supporters laat zien dat het gedachtegoed van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel niet alleen door steeds meer partijen wordt onderschreven maar ook vertaald wordt naar concrete actie door al deze partijen!

Een belangrijke mijlpaal voor het Deltaplan dit jaar was de lancering van het Raamwerk Aanvalsplan Landschapselementen. Het versterken van landschapselementen is cruciaal voor een groener Nederland.

Het draagt integraal bij aan maatschappelijke opgaven voor biodiversiteit, klimaatadaptatie en klimaatmitigatie en bodem- en waterkwaliteit. Doel is te komen tot minimaal 10% groenblauwe dooradering in heel Nederland. Inmiddels werken we samen met de overheid aan de verdere uitwerking om het Aanvalsplan, borging in beleid, een financieel kader, een regionale uitvoeringsstrategie en een beoordelingskader te realiseren. Medio 2022 is dit gereed.

Met onze publiekscampagne Maak Grijs Groener hebben we inmiddels miljoenen mensen bereikt over het belang van biodiversiteit. Uit een tussentijdse meting blijkt dat het aantal mensen dat zich bewust is van het belang van biodiversiteit is gestegen van 38% naar 46%. Het percentage mensen dat weet hoe ze kunnen bijdragen aan meer biodiversiteit is gestegen naar 29%. Dit moet natuurlijk nog verder omhoog. We zetten onze publiekscampagne komend jaar dan ook voort. Hierbij komt dan vooral de nadruk te liggen op wat burgers samen met andere partijen kunnen doen voor meer biodiversiteit in hun eigen buurt, hun gemeente en hun regio.

Met het 'Samen voor Biodiversiteit' Innovatiefonds, dat wij met steun van de Nationale Postcode Loterij op hebben gezet, hebben we ook dit jaar 10 nieuwe projecten voor biodiversiteitsherstel in de praktijk kunnen ondersteunen. In deze projecten werken burgers samen met boeren, terrein beherende organisaties, natuurorganisaties en/of lokale overheden samen om biodiversiteit in hun eigen omgeving te versterken. We zijn gestart met het maken van een mini docu-serie, waarvan de eerste afleveringen al zijn gepubliceerd op ons YouTube-kanaal.

Het meetbaar maken van biodiversiteitsprestaties aan de hand van Kritische Prestatie-Indicatoren (KPI's) en eenduidige monitoring ervan is een belangrijk speerpunt van het Deltaplan. Het vormt de basis om tot stapeling van beloningen te komen voor boeren en andere grondeigenaren. Om toekomstige beloners en gebruikers meer inzicht te geven in het herstellen van biodiversiteit met behulp van KPI's, is door het Deltaplan een workshop 'KPI-ontwikkeling voor biodiversiteit' gemaakt. Deze workshop is inmiddels 7 keer georganiseerd voor onze partners, en vanwege

de grote belangstelling hiervoor zullen we daar ook komend jaar mee doorgaan. In het position paper 'Prestatiemanagement voor biodiversiteitsherstel' kunt u meer lezen over onze aanpak. Ook werken we samen met experts van een aantal partners aan de ontwikkeling van KPI's voor natuurgebieden en biodiversiteit in de openbare ruimte. De sets van KPI's zullen in 2022 worden vastgesteld, waarna deze in de praktijk kunnen worden getoetst.

Na een uitgebreid traject met 7 stakeholder-bijeenkomsten, waarin meer dan 250 experts input hebben geleverd, is door het Deltaplan een breed gedragen Kennis- en Innovatieagenda voor biodiversiteit ontwikkeld. Voor de domeinen land- en tuinbouw, openbare ruimte, stad, water, natuur, bossen en de financiële sector is een hoofdstuk in de agenda opgenomen. Komend voorjaar zullen we deze agenda officieel lanceren op een bijeenkomst voor alle partners en supporters van het Deltaplan. De volgende stap is om deze agenda in te zetten als leidraad voor bestaande en nieuwe onderzoeksprogrammering en om de vertaalslag naar de praktijk te maken.

Ook werkt het Deltaplan momenteel vanuit het grote EU-programma LIFE IP All4biodiversity aan de ontwikkeling van een toolbox voor biodiversiteitsherstel die in het eerste halfjaar van 2022 op Groen Kennisnet het licht zal zien.

Het afgelopen jaar is er via onze webinars, workshops en online sessies van onze werkgroepen veel gedaan aan kennisdelen, kennisontwikkeling, elkaar inspireren en het realiseren van nieuwe samenwerkingsverbanden. Volgend jaar hopen we - want we blijven optimistisch - u echt weer in levende lijve te kunnen ontmoeten om kennis en ervaringen te delen. We kijken ernaar uit om in 2022 met ontzettend veel energie weer samen met u verder aan de slag te gaan om Nederland nog veel mooier en biodiverser te maken.

*Hartelijke groet,
Louise Vet en Ronald Hiel*

Heeft u vragen of opmerkingen, laat het ons weten via info@samenvoorbiodiversiteit.nl.

Louise Vet

Voorzitter Stichting Deltaplan
Biodiversiteitsherstel

Ronald Hiel

Directeur Programmabureau
Stichting Deltaplan
Biodiversiteitsherstel

INHOUDSOPGAVE

Onze maatschappelijke beweging blijft groeien!	6
Werken aan systeemverandering	10
Activiteiten vanuit succesfactoren en thema's	15
Uitgelichte projecten	28
'Samen voor biodiversiteit' innovatiefonds	33
Partners van het Deltaplan in 2021	36
Financiële verantwoording	37

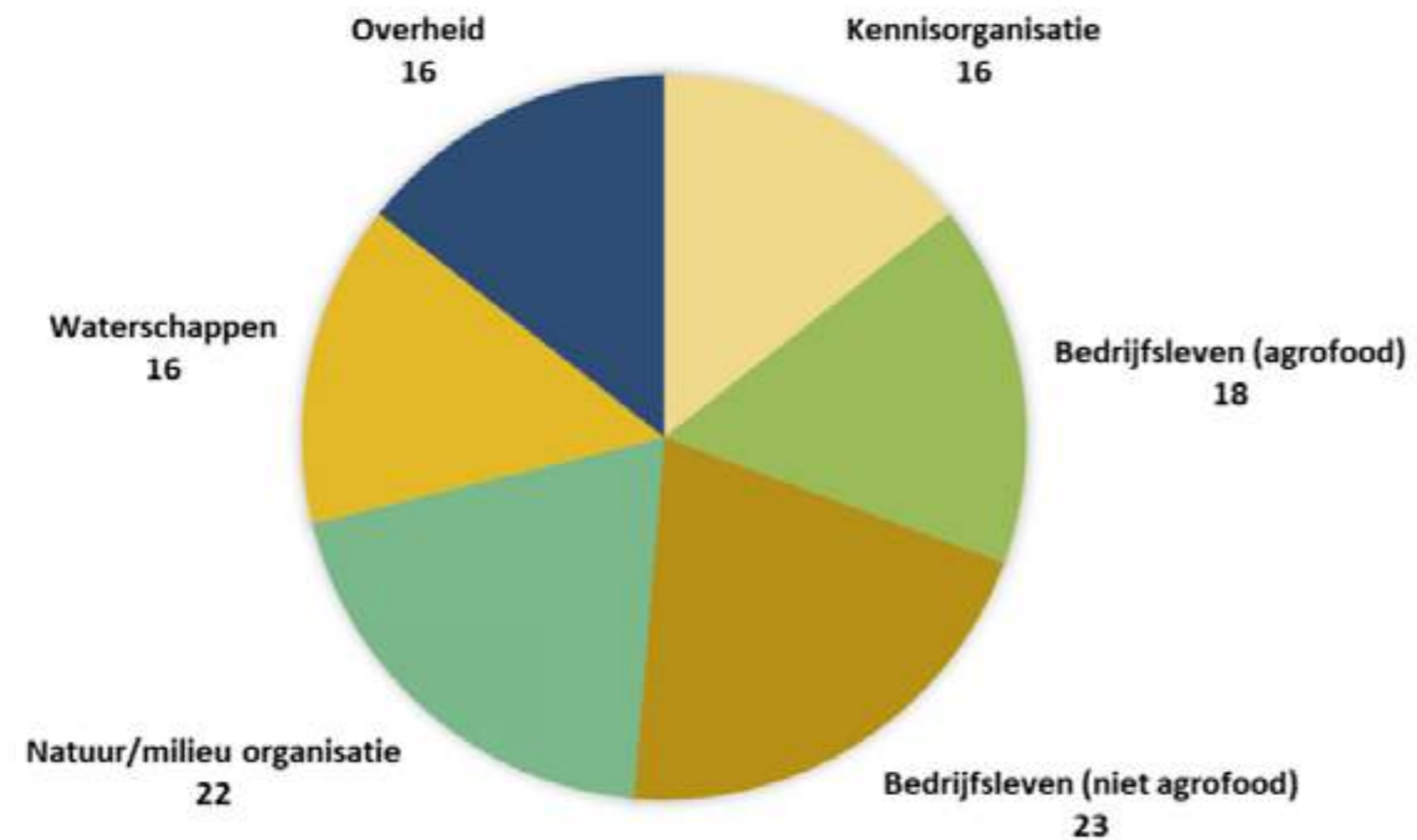
PARTNERS IN 2021

ONZE MAATSCHAPPELIJKE BEWEGING BLIJFT GROEIEN!

Onze maatschappelijke beweging voor biodiversiteitsherstel is dit jaar verder gegroeid van 76 naar 111 partners. Inmiddels is driekwart van de waterschappen en de helft van de provincies als actieve partner aangesloten, evenals 40 partners uit het bedrijfsleven. In Figuur 1 is het aantal partners per type partnercategorie weergegeven. Deze groei laat zien dat het gedachtegoed van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel door steeds meer partijen wordt onderschreven! En vertaald wordt naar concrete actie.

De partners van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel stellen een commitment op waarin wordt aangegeven op welke manier de partnerorganisatie beoogt bij te dragen aan biodiversiteitsherstel. Via dit commitment formuleren partners ambities en afrekenbare doelstellingen met betrekking tot biodiversiteitsherstel. Alle commitments van onze partners zijn te vinden op de website. In 2021 is er één partner gestopt en overgegaan op een supporterschap.

Figuur 1. Aantal partners per categorie deelnemend in het Deltaplan. Wij onderscheiden zes partner categorieën: overheid, kennisorganisaties, bedrijfsleven agrofood, bedrijfsleven niet agrofood, natuur- en milieuorganisaties en waterschappen.

PARTNERWEBINARS

Drie keer per jaar brengen we al onze partners samen tijdens een partnerdag. Vanwege COVID-19 hebben in 2021 alle partnerevenementen digitaal plaatsgevonden.

OUTREACH RICHTING PROVINCIES EN GEMEENTEN

Na de succesvolle samenwerking met de waterschappen in 2020, is in 2021 extra aandacht gegaan naar provincies, gemeenten en uitvoeringsorganisaties. Met ons Europese LIFE IP All4Biodiversity project, een webinar en een gerichte brief aan de gemeentebesturen, is actief samenwerking met deze overheden opgezocht. Onze outreach heeft effect gehad: inmiddels hebben we 12 gemeenten in ons Deltaplan netwerk kunnen opnemen. Wij zijn zeer verheugd met hen samen het handelingsperspectief voor overheden voor biodiversiteit verder te ontwikkelen.

RAPPORTAGES PARTNERCOMMITMENTS 2020

Om deel te nemen aan het Deltaplan, wordt van partners verwacht dat jaarlijks wordt gerapporteerd over de voortgang van hun commitment. Partners worden bevraagd over de voortgang van de uitvoering van het commitment, over wat er nog aandacht nodig heeft, of de partner aanvullende activiteiten heeft uitgevoerd die een positieve bijdrage aan biodiversiteit leveren en hoe de partner zijn commitment aan wil scherpen en verbreden. Wij werken via het Doen – Leren – Beter doen principe. Daarom organiseren we interne dialogen voor feedback binnen het netwerk van het Deltaplan en worden de partner rapportages openbaar gedeeld.

In 2021 hebben partners die in 2020 of eerder partner van het Deltaplan zijn geworden, voor het eerst over de voortgang van hun commitment gerapporteerd. Uit de rapportages blijkt dat door de partners serieus wordt gewerkt aan de uitvoering van hun commitment. Tegelijkertijd constateren we dat er in veel gevallen nog meer inzet nodig is. Dit wordt ook door de betrokken partners onderschreven.

OOK EEN MOOIE GROEI VAN HET AANTAL SUPPORTERS IN 2021!

Naast onze partners ondersteunen ook veel kleine ondernemers en regionale initiatieven het Deltaplan. Dit zijn onze supporters. Ook het aantal supporter is in 2021 flink gegroeid, van 72 supporters eind 2020 naar 97 in 2021.

AANPAK VIA 5 SUCCESFACTOREN

WERKEN AAN SYSTEEMVERANDERING

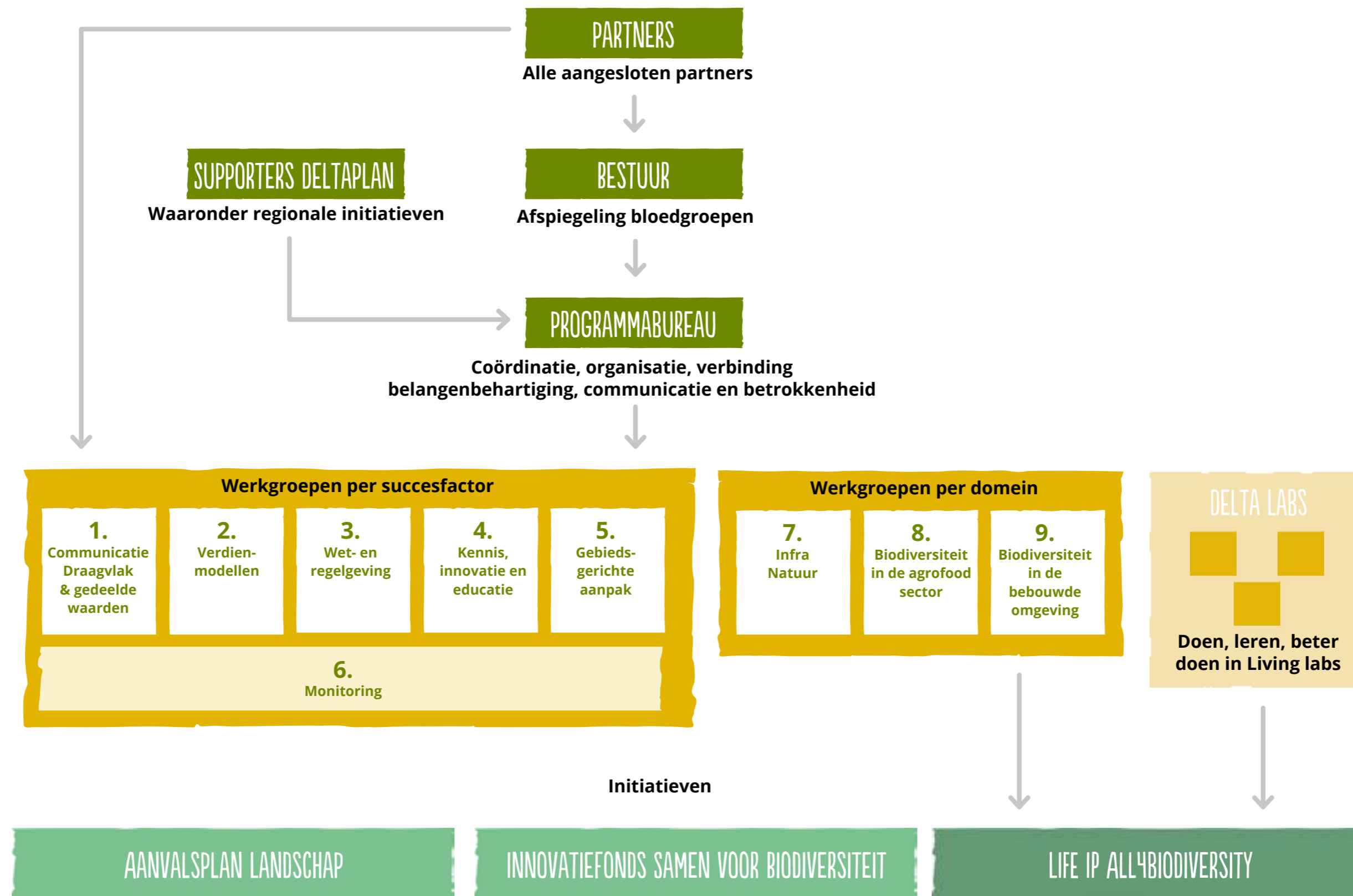
Naast het bouwen aan een maatschappelijke beweging voor biodiversiteitsherstel, waarvoor het Deltaplan partners en andere partijen mobiliseert om zelf aan de slag te gaan, zet het Deltaplan zich ook in om een systeemverandering aan te jagen. Want, om te komen tot biodiversiteitsherstel in Nederland is deze systeemverandering hard nodig. Het Deltaplan heeft 5 succesfactoren geïdentificeerd om deze systeemverandering aan te jagen:

1. DRAAGVLAK EN GEDEELDE WAARDEN
2. VERDIENMODELLEN
3. COHERENTE WET- EN REGELGEVING

4. KENNIS, INNOVATIE EN EDUCATIE
5. GEBIEDSGERICHTE SAMENWERKING

In 2020 zijn voor elke succesfactor werkgroepen met partners van het Deltaplan aan de slag gegaan. Daarnaast is ook een werkgroep Monitoring actief, is sinds begin 2021 de voormalige Green Deal Infranatuur als werkgroep aangesloten en zijn in november de voorbereidingen voor een werkgroep over Biodiversiteit in de bebouwde omgeving gestart. Onze partners kunnen vrijwillig deelnemen aan één of meerdere van onze werkgroepen. Deze werkgroepen dienen als platform voor kennisdeling en ontwikkeling van tools, en zijn cruciaal voor het faciliteren van samenwerkingen tussen partners. Meer informatie over de succesfactoren, thema's en bijbehorende werkgroepen is te vinden in de volgende hoofdstukken.

ORGANISATIESTRUCTUUR STICHTING DELTAPLAN BIODIVERSITEITSHERSTEL

BESTUUR

Het bestuur van de stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel ziet toe op de dagelijkse gang van zaken en stelt de koers van het Deltaplan vast. Het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van partnerorganisaties en vertegenwoordigen samen verschillende type partnerorganisaties. Eens in de tien weken komt het bestuur bij elkaar om actuele zaken te bespreken en om aanvragen van nieuwe partners en supporters door te nemen.

BESTUURSWISSEL

In 2021 heeft een bestuurswisseling plaatsgevonden. Edwin Michiels, in 2021 gestart als portefeuillehouder Natuur, Klimaat & Energie bij LTO Nederland, is namens LTO Nederland tot het bestuur toegetreden. Hij vervangt daarmee Ben Haarman, die dit jaar afzwaait als Portefeuillehouder Natuur en Landschapsontwikkeling bij LTO Nederland. Anco Hoogerwerf, afdelingshoofd Landelijk Gebied en Water bij Provincie Groningen treedt in 2021 toe tot het bestuur van de stichting.

HET BESTUUR BESTOND IN 2021 UIT:

Louise Vet (voorzitter)
Emeritus-hoogleraar
Evolutionaire Ecologie (WUR)
en voormalig directeur
NIOO-KNAW

**Ruud Tijssens
(penningmeester)**
Director Public & Cooperative
Affairs bij Agrifirm

**Hank Bartelink
(secretaris)**
Directeur-bestuurder bij
LandschappenNL

Mariska Harte (adviseur)
adviseur van het bestuur.
Senior beleidsadviseur bij
Ministerie van LNV

**Koos Biesmeijer
(algemeen bestuurslid)**
Hoogleraar Natuurlijk Kapitaal
en wetenschappelijk directeur
bij Naturalis

**Natasja Oerlemans
(algemeen bestuurslid)**
Hoofd Voedsel & Landbouw
bij Wereld Natuur Fonds

**Marcel Belt
(algemeen bestuurslid)**
Hoogheemraad bij
Hoogheemraadschap van
Delfland

**Alex Datema
(algemeen bestuurslid)**
Melkveehouder en
voorzitter bij BoerenNatuur

**Bas Rüter
(algemeen bestuurslid)**
Global Head Food System
Transition

**Edwin Michiels
(algemeen bestuurslid)**
Portefeuillehouder Natuur,
Klimaat & Energie bij LTO
Nederland

**Anco Hoogerwerf
(algemeen bestuurslid)**
Afdelingshoofd Landelijk
Gebied en Water bij Provincie
Groningen

PROGRAMMABUREAU

De coördinatie en organisatie van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel wordt uitgevoerd door het programmabureau. Dit bureau ondersteunt het bestuur en de werkgroepen en is verantwoordelijk voor het onderhouden van de contacten met alle partners en supporters en externe stakeholders. De administratie van de stichting wordt ook verzorgd door het bureau. Verder is het programmabureau verantwoordelijk voor de communicatie over het Deltaplan, organiseert zij de partnerdagen en de partner- en supporterdag en fungeert ze als vraagbaak voor (aankomend) partners en supporters.

Ronald Hiel
Directeur projectbureau

Corlissa van Lohuizen
Communicatieadviseur
en coördinator werkgroep
Draagvlak & Gedeelde waarden

Sanne Hooiveld
Coördinator werkgroep
Infranatuur en Algemeen
projectmedewerker

Judy Koppenjan
Coördinator werkgroep
Monitoring en
bestuursadviseur

Margo Meijerink
Coördinator werkgroep
Gebiedsgerichte samen-
werking en Verdienmodellen

Amber Laan
Coördinator werkgroep
Kennis & Innovatie en
Coherente wet- en regelgeving

Els Huizing
Coördinator Innovatiefonds,
Toolbox en werkgroep
Monitoring

Frederique Vermeij
Social media adviseur

ACTIVITEITEN VANUIT SUCCESSFACTOREN EN THEMA'S

1 DRAAGVLAK EN GEDEELDE WAARDEN BEWUSTWORDING EN ACTIVATIE BURGERS

Met het Deltaplan willen we dat de maatschappelijke bewustwording over het belang van herstel van biodiversiteit net zo groot wordt als dat van klimaat. Het is van belang dat alle relevante maatschappelijke actoren weten hoe ze zelf kunnen bijdragen aan biodiversiteitsherstel en daarmee aan de slag gaan.

Wij werken hieraan door burgers, bedrijven, overheden, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen te enthousiasmeren en te activeren om aan de slag te gaan met biodiversiteitsherstel. Hiertoe zetten we in op publiekscampagnes, het bouwen van een maatschappelijke beweging met concrete commitments van partners en supporters, die op hun beurt weer anderen in hun omgeving inspireren ook aan de slag te gaan en samenwerking te bevorderen.

PUBLIEKSCAMPAGNE 'MAAK GRIJS GROENER'

Uit onderzoek dat in 2020 in opdracht van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel is uitgevoerd blijkt dat bijna twee derde van Nederland niet weet wat het begrip biodiversiteit precies betekent. Daarom hebben we met onze partners en supporters de publiekscampagne Maak Grijs Groener opgezet. Financiering komt uit bijdragen van de Nationale Postcode Loterij en het Ministerie van LNV.

Met deze campagne hebben we inmiddels miljoenen mensen bereikt over het belang van biodiversiteit. Uit een tussentijdse meting blijkt dat het aantal mensen dat zich bewust is van het belang van biodiversiteit is gestegen van 38% naar 46%. Het percentage mensen dat weet hoe ze kunnen bijdragen aan meer biodiversiteit is gestegen naar 29%. Dit moet natuurlijk nog verder omhoog. We zetten onze publiekscampagne in 2022 dan ook voort. Hierbij komt dan vooral de nadruk te liggen op wat burgers sámen met andere partijen kunnen doen voor meer biodiversiteit in hun eigen buurt, hun gemeente en hun regio.

Als onderdeel van de campagne Maak Grijs Groener, is de tool de Biodiversiteitswijzer gelanceerd. Met de Biodiversiteitswijzer geven we eenvoudige tips voor biodiversiteitsherstel op basis van profiel en locatie. In de Biodiversiteitswijzer worden zes korte vragen gesteld om zo te bepalen welke van de 100+ tips relevant zijn. Daarnaast tonen we een kaart met projecten in de buurt waarbij je kunt aansluiten.

Maak Grijs

GROENER

2 VERDIENMODELLEN

VERSTERKING VERDIENVERMOGEN VOOR BIODIVERS ONDERNEMEN

Het Deltaplan heeft als ambitie om stapeling van beloningen voor biodivers ondernemen mogelijk te maken. Wij doen dit door markt- en overheidspartijen te mobiliseren om hier een bijdrage aan te leveren. De eenduidige basis voor het meten van de duurzaamheidsprestaties vormen de KPI's uit de Biodiversiteitsmonitor melkveehouderij en de Biodiversiteitsmonitor voor de akkerbouw (deze laatste is nog in ontwikkeling).

Om dit te realiseren, werkt de werkgroep verdienmodellen van het Deltaplan aan diverse activiteiten:

- Business cases inzichtelijk maken voor boeren. Hiermee laten we zien wanneer biodivers ondernemen loont.
- Zicht op verdienmodellen die in de praktijk werken.
- Activeren vraagkant door outreach naar markt- en (semi)overheidspartijen voor een bijdrage aan beloning voor biodivers ondernemen.
- Beproeven van stapeling van verdienmodellen in de praktijk (via aanpak van doen, leren, beter doen).
- Opschalen van good practices in de praktijk.

BROCHURE SUCCESSEN EN UITDAGINGEN VAN NATUURINCLUSIEF ONDERNEMEN

In de brochure 'Successen en Uitdagingen van Natuurinclusief Ondernemen', die het Deltaplan samen met het Wereld Natuur Fonds heeft gemaakt, delen tien boeren hun ervaringen met natuurinclusieve landbouw. Ze vertellen over hun beweegredenen, zoektocht en dilemma's. Deze ondernemers zijn trots op behaalde resultaten zoals betere bodemgezondheid en toename van het aantal weidevogels, maar constateren dat de publieke en private beloning voor hun manier van ondernemen nog onvoldoende is, zowel qua hoogte als qua duur.

In de brochure komen melkveehouders en akkerbouwers aan het woord die naar een natuurinclusievere bedrijfsvoering zijn overgestapt. Het zijn ondernemers die zuinig zijn op wat ze hebben, volop aandacht hebben voor de bodem, de natuur voor zich laten werken en genieten van de positiviteit die dit oplevert.

3 COHERENTE WET- EN REGELGEVING MET WETGEVING BIJDAGEN AAN BIODIVERSITEITSHERSTEL

Met coherente wet- en regelgeving ondersteunt de overheid de bijdragen van grondgebruikers aan biodiversiteitsherstel. Dit vormt het kader op basis waarvan partijen kunnen gaan doen wat nodig is. Stimulerende en coherente wet- en regelgeving zorgt er ook voor dat voorlopers beloond worden en achterblijvers veel minder mogelijkheden houden om niet aan de regels te voldoen.

De werkgroep Coherente wet- en regelgeving van het Deltaplan neemt concrete wetgeving onder de loep die biodiversiteitsherstel belemmert dan wel nog onvoldoende stimuleert. Dossiers als het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, mestbeleid, grond- en pachtbeleid, natuur en landschapsbeleid, gewasbeschermingsmiddelenbeleid en ruimtelijke ordening (omgevingswet) worden uitvoerig besproken, en gezamenlijke visie wordt uitgedragen. Daarnaast draagt het Deltaplan bij aan maatschappelijk debat over route naar biodiversiteitsherstel en het is het een platform voor discussie.

In 2021 is door de werkgroep een eerste position paper over het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid gepubliceerd.

[POSITION PAPER GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUWBELEID >](#)

4 GEBIEDSGERICHTE SAMENWERKING

GEZAMENLIJK WERKEN AAN BIODIVERSITEITSHERSTEL

Een belangrijke factor voor succesvol biodiversiteitsherstel is gebiedsgericht samenwerken. Samenwerking tussen verschillende gebieden in Nederland is cruciaal, want biodiversiteit kent geen scherpe grenzen. Kijk maar naar de insecten die gewassen bestuiven en de weidevogels en vlinders die zich zowel thuis voelen in natuurgebieden als in de wegbermen. Als alle grondgebruikers in een gebied gaan samenwerken, zijn er meer kansen voor wilde planten en dieren. Daarom willen we als Deltaplan met alle grondgebruikers samenwerken aan bevordering van biodiversiteit op gebiedsniveau.

Na publicatie van onze leidraad voor gebiedsgerichte samenwerking in 2020, heeft de werkgroep Gebiedsgerichte samenwerking zich gericht op het verder aanscherpen van de leidraad. Ook toetsen wij onze leidraad voor gebiedsgerichte samenwerking bij de verschillende partijen. Hiermee worden good practices voor gebiedsgerichte samenwerking getoetst en verspreid in het Deltaplan-netwerk.

Verder is samen met partner Rabobank een training voor gebiedsgerichte samenwerkingen ontwikkeld. In deze training maken medewerkers van de Rabobank in 5 webinars kennis met een gebiedsaanpak, het stakeholderproces en de rol die Rabobank hierbij kan hebben. De door het Deltaplan ontwikkelde leidraad is verwerkt in de training. Aanbieden van de training in een nieuwe vorm wordt in 2022 verder uitwerkt.

MET EEN PASSENDE GOVERNANCE NAAR EEN VERDIENMODEL VOOR BOEREN

In het kader van ons LIFE IP All4biodiversity is een studentonderzoek uitgevoerd naar governance voor het bewegen naar nieuwe verdienmodellen voor boeren. Agrarische bedrijven hebben natuurlijk een significante invloed op biodiversiteit. De bescherming van biodiversiteit is echter geen primair onderdeel van het huidige verdienmodel van Nederlandse agrariërs. Het merendeel van de agrariërs is zeer afhankelijk van de bestaande inrichting van hun verdienmodel, waardoor het realiseren van een ander verdienmodel moeilijk is.

Daarnaast blijkt het Nederlandse biodiversiteitsbeleid, in de vorm van Natura 2000, tot op heden niet succesvol om biodiversiteit te beschermen. Een verandering in de agrarische sector kan de bescherming van biodiversiteit aanzienlijk verbeteren. Om deze verandering te organiseren is samenwerking tussen alle stakeholders kansrijk, omdat hierdoor een stapeling van (financiële) bijdragen mogelijk een toereikend verdienmodel realiseert. Dit betekent dat samenwerking tussen nationale, provinciale en lokale stakeholders en het (beleids-)instrumentarium op een andere wijze georganiseerd moeten worden.

Op welke manier de verandering van agrariërs in een meerlaagse beleidssetting kan worden georganiseerd, inclusief een toereikend verdienmodel, is onderzocht. Er zijn actoren uit zeven gebiedsprocessen voor N2000 en indirecte belanghebbenden geïnterviewd. Uit de interviews is gebleken dat talloze initiatieven over landbouw of biodiversiteit naast elkaar bestaan, en dat gebrekkige afstemming tussen nationale en provinciale overheden het wederzijds leren en focus op gebiedsprocessen verhindert. Ook blijkt de afstand tussen beleidsontwikkeling en -uitvoering groot, waardoor de gebiedsprocessen minder efficiënt zijn en vertrouwen onder uitvoerende actoren afneemt. Ook blijkt dat het doel van een gebiedsproces voor N2000 niet altijd scherp is geformuleerd.

[LEES HET VOLLEDIGE ONDERZOEK >](#)

5 KENNIS EN INNOVATIE

MOBILISATIE VAN BENODIGDE KENNIS

De werkgroep Kennis en innovatie zet zich in voor het mobiliseren van de kennis die nodig is om Nederland biodiverser en leefbaarder te maken. Het gaat hierbij om onderzoek om kennishiaten te dichten, het integreren van biodiversiteit in het onderwijs, het stimuleren van (kennis)coalities en het ontwikkelen van instrumentarium om biodiversiteit in de praktijk te realiseren.

KENNIS- EN INNOVATIEAGENDA BIODIVERSITEIT

Na een uitgebreid traject met 7 stakeholderbijeenkomsten, waarin meer dan 250 experts input hebben geleverd, is dit jaar door het Deltaplan een breed gedragen Kennis- en Innovatieagenda voor biodiversiteit ontwikkeld. Voor de domeinen land- en tuinbouw, openbare ruimte, stad, water, natuur, bossen en de financiële sector is een hoofdstuk in de agenda opgenomen. In het voorjaar van 2022 wordt deze agenda officieel gelanceerd op een bijeenkomst voor alle partners en supporters van het Deltaplan. De volgende stap is om deze agenda in te zetten als leidraad voor bestaande en nieuwe onderzoeksprogrammering en om de vertaalslag naar de praktijk te maken.

BIODIVERSITEIT IN HET ONDERWIJS

Educatie is een essentiële factor om bij te dragen aan herstel van de biodiversiteit. Daarom is de verankering van biodiversiteit als thema in de lesstof van het groene onderwijs een belangrijk doel voor de werkgroep Kennis, innovatie en educatie. Om meer inzicht te krijgen in de aandacht die dit thema op het moment krijgt binnen de opleidingen, is in 2021 een studentonderzoek naar dit onderwerp gedaan. De gedachte hierachter is dat leerlingen van deze onderwijsinstellingen na hun opleiding concreet met biodiversiteit aan de slag zullen gaan in hun werk, en dus een belangrijke kracht voor biodiversiteitsherstel zijn. De hoofdvraag van dit onderzoek was hoe biodiversiteit en verwante thema's momenteel terugkomen in het groene vmbo-, mbo- en hbo-onderwijs, in hoeverre dit bij de eisen van de werkpraktijk aansluit en welke aanbevelingen kunnen worden gegeven zodat biodiversiteit meer aandacht in het onderwijs krijgt.

Op grond van de relatief kleine steekproef van 32 ingevulde onderwijsenquêtes door onderwijsinstellingen is het lastig om de resultaten voor alle vmbo-, mbo- en hbo-onderwijsinstellingen te generaliseren. Toch schetsen de resultaten uit het onderzoek een goed beeld van de huidige positie van biodiversiteit en verwante thema's in het onderwijs. Advies vanuit het rapport is o.a. voor de werkgroep bij te dragen van de pagina over biodiversiteit op Groen Kennisnet (toolbox), het organiseren van gastlessen en praktijkprojecten, en het vinden van financiering voor lectoraten of practoratoren over biodiversiteit. Zo zal die kracht voor verandering en kennis die er al is, worden gebundeld en toegankelijk worden gemaakt voor iedereen.

6 PRESTATIEMANAGEMENT VOOR BIODIVERSITEITSHERSTEL:

DOELGERICHT STUREN, EERLIJK BELONEN

Om er zeker van te zijn dat onze inzet daadwerkelijk leidt tot een toename van biodiversiteit, is het nodig om biodiversiteit te monitoren én om vast te stellen hoe biodiversiteit wordt beïnvloed door de acties/maatregelen die we met elkaar nemen. Een belangrijke pijler van het Deltaplan is het concept 'doen-leren-beter doen'. Door met deze cyclus te werken, willen we in kaart brengen welke maatregelen wat voor effect hebben op biodiversiteit.

Het doel van de werkgroep monitoring is het concretiseren en realiseren van een coherent monitoringsysteem dat in kaart brengt wat de trends zijn in belangrijke biodiversiteitsindicatoren op gebieds- en landelijk niveau en hoe deze samenhangen met de maatregelen die worden ingezet en de prestaties die geleverd worden in de verschillende gebieden en door grondgebruikers. Het meetbaar maken van biodiversiteitsprestaties aan de hand van Kritische Prestatie-Indicatoren (KPI's) en eenduidige monitoring ervan is één van de belangrijke speerpunt om dit doel te realiseren. Het vormt de basis om tot stapeling van beloningen te komen voor boeren en andere grondeigenaren.

Om toekomstige beloners en gebruikers meer inzicht te geven in het herstellen van biodiversiteit met behulp van KPI's, is door het Deltaplan in 2021 een workshop 'KPI-ontwikkeling voor biodiversiteit' gemaakt. Deze workshop is inmiddels 7 keer georganiseerd voor onze partners, en vanwege de grote belangstelling hiervoor zullen we daar ook in 2022 mee doorgaan.

In het position paper 'Prestatiemanagement voor biodiversiteitsherstel' kun je meer lezen over onze aanpak. Ook werken we samen met experts van een aantal partners aan de ontwikkeling van KPI's voor natuurgebieden en biodiversiteit in de openbare ruimte. Met KPI's kunnen we prestaties voor biodiversiteitsherstel belonen. Wij stellen voor prestatimanagement in te voeren voor biodiversiteitsherstel: doelgericht sturen en belonen met KPI's. Grondgebruikers ontvangen een beloning als hun prestatie bijdraagt aan de KPI's. Omdat alle belonende partijen dezelfde KPI's hanteren, blijft de administratieve last beperkt en is stapeling van beloning mogelijk. Verschillende partijen - waaronder banken, zuivelondernemingen en provinciale overheden - experimenteren hier al mee. De sets van KPI's zullen in 2022 worden vastgesteld, waarna deze in de praktijk kunnen worden getoetst.

We roepen u op mee te werken aan één integraal KPI-instrument voor duurzaamheidsdoelen: help mee om het instrument verder te ontwikkelen en in praktijk te brengen. Dat kan door beloner of gebruiker van het systeem te worden! Zo stellen we een grote groep grondgebruikers in staat bij te dragen aan het herstel van de biodiversiteit.

7 INFRANATUUR

De voormalig Green Deal InfraNatuur is sinds 2021 als werkgroep onder het Deltaplan gelanceerd. Langs de Nederlandse infrastructuur ligt een enorme potentie om biodiversiteit te bevorderen en te herstellen. Denk hierbij aan terreinen langs spoorlijnen, (snel)wegen, kanalen en waterwegen, rondom hoogspanningsstations en bermen. Om hier meer biodiversiteit te realiseren, werken we met partners in InfraNatuur samen in projecten, zijn toolboxen voor aanbestedingen en businesscases ontwikkeld én is biodiversiteit op de agenda van de meeste netbeheerders gezet. Onze ambitie is om de opgedane kennis verder te delen, elkaar te inspireren en te werken aan herstel in gezamenlijke projecten.

8 BIODIVERSITEIT IN DE BEBOUWDE OMGEVING

In november 2021 is een startbijeenkomst geweest met enkele partners om het thema Biodiversiteit in de bebouwde omgeving op te nemen in het Deltaplan. In 2022 zal de werkvorm en inhoud van het werkprogramma rondom dit thema verder worden ontwikkeld.

UITGELICHTE PROJECTEN

BIODIVERSITEIT OP DE KAART

Op tal van plekken in Nederland wordt gewerkt aan biodiversiteitsherstel. Sinds de lancering van de nieuwe website in 2020 brengen we deze projecten letterlijk in kaart, om elkaar te inspireren en van elkaar te leren. Ook kun je op deze kaart zien welke projecten bij jou in de buurt worden uitgevoerd.

LIFE IP ALL4BIODIVERSITY

Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel werkt samen met vijf provincies, twee ministeries en verschillende natuur- en landbouworganisaties onder de vlag van LIFE IP programma All4Biodiversity aan het stimuleren van gebiedsgerichte samenwerking om de kwaliteit van natuurgebieden te verhogen en de biodiversiteit in de daarom liggende gebieden te versterken. Binnen het programma gaan we op zoek naar kansen voor een meer natuurlijk beheer rondom natuurgebieden en inventariseren we hoe dat financieel en organisatorisch mogelijk gemaakt kan worden. Het programma bouwt voort op de samenwerking binnen het Deltaplan Biodiversiteitsherstel en maakt daarnaast gebruik van de opgebouwde netwerken van het Deltaplan. Verschillende werkgroepen van het Deltaplan leveren input voor de verschillende actielijnen van het LIFE IP

programma en/of fungeren als klankbordgroep. De provincie Zuid-Holland leidt het programma dat mogelijk wordt gemaakt door een bijdrage uit het Europese LIFE IP fonds.

COMMUNICATIE

Vanuit het LIFE IP programma zijn door het programmabureau de afgelopen tijd de volgende acties uitgevoerd: verzorgen rapportage over voortgang LIFE-activiteiten waarvoor Deltaplan aan de lat staat? staat tijdens monitoring visit (virtueel) van EU begin maart, ontwikkeling websitedeel over LIFE IP programma op de website van het Deltaplan en voorbereiden grafische opzet toolbox en inrichten vaste rubriek over het LIFE IP programma in maandelijkse nieuwsbrief Deltaplan.

KANSENANALYSE VOOR NATUURONTWIKKELING (KANO)

De KansenAnalyse voor NatuurOntwikkeling (KANO) is een quickscan die de kansen voor natuurgebieden in beeld brengt, en inventariseert welke acties bijdragen

aan de verbetering van de algehele natuurkwaliteit. De tool maakt het mogelijk om betrokken partijen, zoals beheerders, provincie, gemeenten, agrariërs, waterschappen, natuurexperts en anderen een stem te geven, en om samen inzichtelijk te krijgen waar de prioriteiten voor herstel van natuur en biodiversiteit liggen. Naturalis Biodiversity Center en Schuttelaar & Partners hebben, samen met deelnemende partijen uit All4Biodiversity, de KansenAnalyse voor NatuurOntwikkeling (KANO) quickscan gebouwd, getest en gelanceerd.

ONTWIKKELING TOOLBOX

Om ervoor te zorgen dat de kennis over natuurbehoud en biodiversiteitsherstel de juiste eindgebruiker bereikt wordt mede vanuit het LIFE IP programma gewerkt aan de ontwikkeling van een online toolbox voor alle relevante actoren. Deze toolbox wordt naar verwachting in de eerste helft van 2022 gelanceerd.

MONITORING IN DE PILOTGEBIEDEN

Het Deltaplan is ook verantwoordelijk voor de coördinatie van de monitoring in All4Biodiversity. De monitoringssystematiek, zoals deze ook wordt ontwikkeld in de werkgroep van het Deltaplan, zal worden gebruikt voor de monitoring in All4Biodiversity. De provincies die een pilot doen maken op basis van de Deltaplan monitoringssystematiek een gebied specifiek beheer-en monitoringplan, dat vanaf 2023 wordt uitgevoerd in de pilotgebieden. Met de systematiek wordt gemeten of de, mede vanuit LIFE IP ontwikkelde gebiedsgerichte geïntegreerde governance-benadering, de beoogde positieve effecten op biodiversiteit hebben (habitat en N2000 doelsoorten én biodiversiteit in het algemeen).

Meer over LIFE IP All4Biodiversity vind je op www.all4biodiversity.nl

RAAMWERK AANVALSPLAN LANDSCHAPSELEMENTEN

Een belangrijke mijlpaal voor het Deltaplan dit jaar was de lancering van het Raamwerk Aanvalsplan Landschapselementen. In het kader van de Nationale Bossenstrategie werken partners van het Deltaplan samen een plan ter versterking van landschappelijke identiteit via landschapselementen uit, in opdracht van het ministerie van LNV en provincies.

Het versterken van landschapselementen is cruciaal voor een groener Nederland. Het draagt integraal bij aan maatschappelijke opgaven voor biodiversiteit, klimaatadaptatie en -mitigatie en bodem- en waterkwaliteit. Het doel is te komen tot minimaal 10% groenblauwe dooradering in heel Nederland. In maart overhandigde onze voorzitter Louise Vet het plan aan Carola Schouten (demissionair minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit), Pieter van Geel (voorzitter van het Uitvoeringsoverleg Landbouw en Landgebruik van het Klimaatakkoord) en Gert Harm ten Bolscher (gedeputeerde Landbouw en Natuur bij de provincie

Overijssel en portefeuillehouder Bossensstrategie binnen IPO). Inmiddels werken we samen met de overheid aan de verdere uitwerking om het Aanvalsplan, borging in beleid, een financieel kader, een regionale uitvoeringsstrategie en een beoordelingskader te realiseren. September 2022 is dit gereed.

NEDERLANDSE ACTIEAGENDA VOOR BIODIVERSITEIT

Op donderdag 16 september 2021 werd de Nederlandse Actieagenda voor Biodiversiteit gepresenteerd tijdens het symposium Tijd voor biodiversiteit in Naturalis Biodiversity Center. De Actieagenda werd aangeboden aan demissionair minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) Carola Schouten.

De Actieagenda bevat toezeggingen van ruim 150 Nederlandse organisaties over hoe zij gaan bijdragen aan de biodiversiteitsdoelen voor 2030, en dient als Nederlandse inzet voor de CBD Biodiversiteitstop in Kunming.

De Nederlandse Actieagenda voor Biodiversiteit geeft een overzicht van toezeggingen ('pledges') van Nederlandse bedrijven, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen, lokale overheden en burgers over hoe ze gaan bijdragen aan de wereldwijde biodiversiteitsdoelen. Deze bijdragen kunnen gericht zijn op het versterken van biodiversiteit binnen en buiten Nederland.

De Actieagenda is tot stand gekomen door een samenwerking van het Deltaplan met IUCN Nederlands Comité (IUCN NL) en MVO Nederland, met financiële ondersteuning van het ministerie van LNV. De bijdrage over de financiële sector is geleverd door de werkgroep biodiversiteit welke onderdeel is van De Nederlandse Bank (DNB) Platform voor Duurzame Financiering, in samenwerking met de Nederlandse Finance for Biodiversity pledge ondertekenaars.

'SAMEN VOOR BIODIVERSITEIT' INNOVATIEFONDS

PROJECTEN INNOVATIEFONDS 2021

Ook in 2021 is het 'Samen voor Biodiversiteit' Innovatiefonds opengesteld voor aanvragen. Dit fonds, mogelijk gemaakt door een bijdrage van de Nationale Postcode Loterij richt zich op het (mede) mogelijk van innovatieve praktijkprojecten voor biodiversiteitsherstel door samenwerking tussen boeren, terrein beherende organisaties, burgers en overheden. Het bestuur van stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel heeft 10 projecten uitgekozen die we in de periode 2021-2022 financieel ondersteunen. Dit is het tweede jaar dat het Deltaplan financiële bijdragen mogelijk kan maken.

Deze projecten zijn:

- 1. Bûtenlokaal Akkrum Nes; samen met onze kinderen weer in verbinding met de natuur**
Friesland
- 2. Bijensnoer bijenparels**
Maastricht Limburg
- 3. Boeren aan het roer voor biodiversiteit**
Overijssel/Gelderland
- 4. Groene Belevingspunten**
Zuid Holland
- 5. Heggen en Hagen in de Bollenstreek**
Zuid Holland
- 6. Plant Voort! Help de spotvogel**
Friesland

7. Streekeigen landschapselementen in Zeeland; Een project voor aanleg en herstel
Zeeland

8. Takkenbos korven aan damwanden als habitat voor migrerende vissen
Zuid Holland

9. Zoveel mogelijk heggen planten met zoveel mogelijk mensen
Overijssel/Gelderland

10. Meer Biodiversiteit en leefbaarheid op het Media Natuurpark
Noord Holland

OP BEZOEK BIJ PROJECTEN 2020

Het project 'Groene Verbindingen Hondsrug Haren' ontving in 2020 een financiële bijdrage uit ons 'Samen voor Biodiversiteit' Innovatiefonds. Dankzij deze bijdrage kan het projectteam aan de slag met het herstellen van de lokale biodiversiteit. De missie van het project is de biodiversiteit van de omgeving van Onnen, Glimmen en Noordlaren te vergroten en een brug te slaan tussen de verschillende werelden van agrarisch gebruik, recreatie en natuurbeheer. Amande Le Grand laat in een video zien wat met deze bijdrage gedaan is.

Ook het project 'Salland Biodivers' heeft een financiële bijdrage gehad uit het innovatiefonds. In onderstaande video vertelt Guus Schutte over de activiteiten die in het afgelopen jaar hebben plaatsgevonden. De missie van het project is om de biodiversiteit en landschapselementen van Salland terug te brengen door het graven van 'gaten', waar allerlei leven ontstaat. Ook bewustwording creëren en laten zien dat biodiversiteit ontzettend leuk is, spelen een belangrijke rol.

PARTNERS VAN HET DELTAPLAN 2021

Aannemersbedrijf M.J. Smits B.V.
Aeres Hogeschool Wageningen
Agrifirm
Alexander Impact
Arcadis
Artemis
AVVN
BASF Nederland B.V.
Bee Foundation
BlueCity
BoerenNatuur
Brancheorganisatie Akkerbouw
Bureau Waardenburg
CLM Onderzoek en Advies BV
Clusius College
Commonland
Cosun Beet Company
Cruydt-Hoeck
De Beestenbende BV
Delphy
Deltares
ForFarmers
Gemeente Apeldoorn
Gemeente Delft
Gemeente Den Haag
Gemeente Hillegom
Gemeente Hoeksche Waard
Gemeente Lisse
Gemeente Sint Anthonis

Gemeente Teylingen
Gemeente Zwolle
Grauwe Kiekendief - Kenniscentrum
Akkervogels
HAS Hogeschool
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
Hoogheemraadschap Hollands
Noorderkwartier
Hoogheemraadschap van Delfland
Hoogheemraadschap van Rijnland
IUCN
IVN Natuureducatie
Koninklijk Nederlands Instituut voor
Zeeonderzoek NIOZ
Koninklijke Nederlandse Bosbouwvereniging
(KNBV)
Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging
Koninklijke Vereniging van Hoveniers en
Groenvoorzieners
Land van Waarde
LandschappenNL
Louis Bolk Instituut
LTO Nederland
Ministerie van Landbouw, Natuur en
Voedselkwaliteit
Nationaal Groenfonds
Naturalis
Natuur & Milieu
Natuurmonumenten

Nederlandse Onderwatersport Bond
Nefyto
NERN
Nevedi
NIOO-KNAW
NL Greenlabel
NMF
NV ROVA
NWB Bank
Prorail
Provincie Drenthe
Provincie Flevoland
Provincie Gelderland
Provincie Zuid-Holland
PwC Nederland
Rabobank
Radboud Universiteit
RAVON en FLORON
Royal FloraHolland
Royal HaskoningDHV
Samenwerkingsverband Nationale Parken
SBNL
Staatsbosbeheer
Stichting Alliantie Verduurzaming Voedsel
Stichting Bloeiend Boerenland (KvK 74927051)
Stichting Living Lab Natuurinclusieve Landbouw
Stichting Probos
Stichting Steenbreek
Stichting Veluwefonds

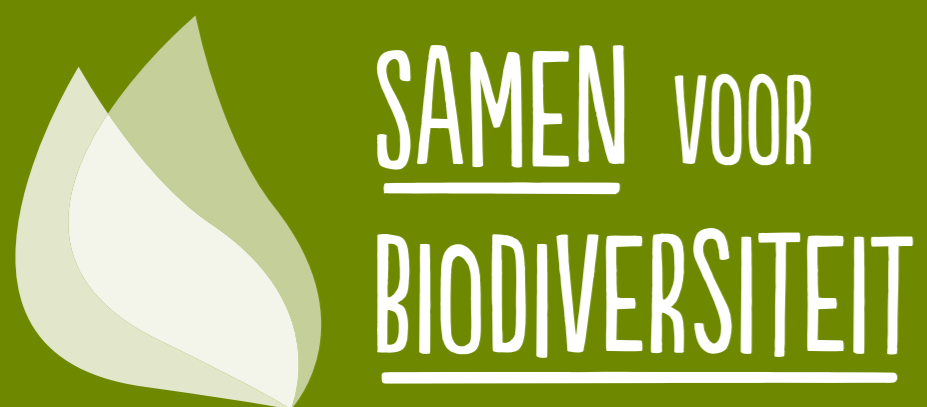
Stichting Yuverta
TAUW b.v.
TiFN
Tuinbranche Nederland
Unie van Waterschappen
Universiteit Utrecht
Vitens
VivaraPro en Vivara
Vlinderstichting
Vogelbescherming NL
Waterschap Aa en Maas
Waterschap Amstel, Gooi en Vecht
Waterschap Brabantse Delta
Waterschap De Dommel
Waterschap Drents Overijsselse Delta
Waterschap Hollandse Delta
Waterschap Limburg
Waterschap Rivierenland
Waterschap Vallei en Veluwe
Waterschap Vechtstromen
Waterschap Zuiderzeeland
Wellant college
Westerdijk Fungal Biodiversity Institute
Wetterskip Fryslân
Wij.land
WNF
WUR
Zone.college
ZuivelNL

FINANCIËLE VERANTWOORDING

Stichting Deltaplan kon in 2021 haar activiteiten uitvoeren dankzij de bijdragen van de Nationale Postcode Loterij, het Wereld Natuur Fonds en het ministerie van LNV.

Hoe de beschikbare middelen zijn besteed, kunt u lezen in bijgaand financieel verslag.

VOLG ONS

Kijk voor meer informatie over het Deltaplan Biodiversiteitsherstel op www.samenvoorbiodiversiteit.nl.

Heb je een vraag of opmerking?

Stuur dan een email naar info@samenvoorbiodiversiteit.nl.

Postadres

Stichting Deltaplan
Biodiversiteitsherstel
Bronland 12S
6708 WH Wageningen

Wij werden in 2021 gesteund door:

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

